

**Cofnodion Cyfarfod Fforwm Mynediad Lleol Gogledd Eryri
a gynhaliwyd ddydd Llun 6ed Hydref 2025 am 5.45yh
yn Ty'n y Coed, Capel Curig**

Presennol - Aelodau :

Mr Edwin Noble	Mr Dafydd Gwyndaf
Mr John Gladstone	Mr Mark Jones
Mr Robin Parry	Mr Callum Muskett
Mr Paul Williams	Cyng Beca Roberts
Mr Richard Williams	Mr Arthur Davies
Mr Dafydd P Jones	

Swyddogion / Siaradwyr:

Peter Rutherford (APCE)	Jason Diamond (HGC)
Rhian P Williams (APCE)	

Croesawodd EN yr holl aelodau a Swyddogion/siaradwyr i'r cyfarfod heno.

1 Ymddiheuriadau

Mrs Fiona Davies	Mrs Maggi Barry
Mr Tim Jones	

2. Cofnodion Blaenorol
Cymeradwywyd

3. Materion yn codi

i) Adolygiad o'r aelodaeth

Esboniodd PR, ar ôl myfyrio, ac o ystyried bod cyfnod yr aelodaeth yn dod i ben ar ôl y cyfarfod nesaf ym mis Chwefror, ei bod hi'n well gadael lefelau'r aelodaeth fel ag y maent tan y rownd nesaf o geisiadau lle gellid ailsefydlu'r cydbwysedd hwnnw. 18 oedd y nifer enwol oedd ei angen. Byddai cyfnod yr aelodaeth bresennol yn diflannu ar ôl y cyfarfod olaf ym mis Chwefror a phwysleisiodd y gallai'r holl aelodau presennol ail ymgeisio.

Argymhellodd MJ un person o'r sector awyr agored a fyddai â diddordeb.

Diolchodd PR i MJ a dywedodd y byddai'n dilyn hynt yr argymhelliad hwnnw.

Ychwanegodd EN y byddai'n syniad da chwilio am bobl sydd â diddordeb yn y sector a'u hannog hwy i wneud cais ynghyd â'r aelodau presennol.

ii) Canolfan Groeso Sill Northumberland

Dywedodd PR (safbwynt personol yw hon) fod ganddo rai sleidiau yn dangos y 'Sill' - sef Canolfan Ymwelwyr Parc Cenedlaethol Northumberland ger Mur Hadrian. Byddai replica o bosibl yn ddelfrydol ar gyfer rhywle fel Llanberis. Adeilad cynaliadwy cwbl addas ar gyfer yr 21ain ganrif sy'n cynnwys yr holl gyfleusterau. Byddai o bosibl yn cael ei redeg ar y cyd gan CG a'r PC ac eraill. Mae hwn wedi dod yn lleoliad eiconig ac yn lle i ymweld ag ef ynddo'i hun ac nid yn unig fel canolfan groeso i dwristiaid.

Gofynnodd RP pam nad oedd hyn yn rhan o ail ddatblygu'r ardal.

Roedd PR wedi awgrymu hyn yn answyddogol sawl gwaith ond heb lwyddiant. Roedd o'r farn y byddai hyn yn gam go iawn i'r dyfodol ar gyfer yr ardal. Fodd bynnag, dywedodd mai barn bersonol oedd hon ond ei fod o'r farn ei bod yn werth ei hystyried rywbryd yn y dyfodol.

iii) Arwyddion Bwlch y Moch

Cyhoeddodd PR fod yr arwyddion yn barod i'w gosod. Dyma'r arwydd mwyaf eithafol oedd ganddyn nhw yn eu hystafell arwyddion ac nid oedd wedi'i ddefnyddio o'r blaen. Roedd rhai aelodau o'r Fforwm Mynediad Lleol wedi ymweld â'r safle unwaith eto i edrych ar y wal sy'n gorgyffwrdd sydd newydd gael ei hadeiladu. Roedd yr aelodau hynny wedi cyflwyno rhai syniadau diddorol ar gyfer y wal isaf arfaethedig. Bwriad y wal newydd yw ceisio lleihau nifer y bobl sy'n 'dilyn trywydd eraill' ac yn canfod eu hunain ar Grib Goch trwy gamgymeriad ac yn mynd i drafferthion, - rhywbeth sy'n digwydd yn aml.

Soniodd PW erbyn heddiw nad arwydd fyddai'r rhan fwyaf o'r genhedlaeth iau yn ei ddarllen ond cod QR a allai fod yn ddefnyddiol i gyd-fynd â'r testun a'r logo.

Awgrymodd RP y dylid cael y ddau gyda'i gilydd.

Cefnogodd BR y syniad o gael y ddau

Dywedodd PR fod hyn yn syniad da a byddent yn ymchwilio i hynny.

Gofynnodd DPJ a fyddai'r arwydd yn cael ei osod yn rhywle lle gallai pobl wneud y penderfyniad mewn pryd i droi yn eu holau cyn iddynt ymrwymo.

Dywedodd PR y byddai 2 le o'r fath. Un wrth y wal gyntaf a'r ail ymhellach i fyny.

Argymhellodd JD y dylai'r cod QR fod ar waelod y trac ym Mhen Y Pass i alluogi pobl i gael y wybodaeth berthnasol a rhoi amser iddynt feddwl a pharatoi cyn iddynt gyrraedd Bwlch Y Moch.

Dywedodd PR fod hyn hefyd yn syniad da a byddent yn trafod hyn. Fe wnaethant hefyd gydnabod nad oedd y mater yn ymwneud â Chrib Goch yn unig gan fod Crib Y Ddysgl yr un mor heriol ac yn sgrambl Gradd 1 hefyd a byddai hynny hefyd yn gofyn am rywfaint o wybodaeth gan gynnwys gwefan PCE.

Ychwanegodd fod llwybr newydd wedi datblygu yn ystod y blynyddoedd diwethaf i'r chwith o Fwlch Crib Goch wrth i chi ddechrau dringo rhan gyntaf Crib Y Ddysgl. Roedd Tîm Achub Mynydd Llanberis (TAMLI) wedi tynnu sylw at y llwybr hwn fel un a allai fod yn beryglus lle roedd nifer y digwyddiadau wedi cynyddu yn ystod y blynyddoedd diwethaf wrth i bobl gael eu hunain mewn trafferthion.

Ar ôl ei archwilio, roedden nhw (y Parc Cenedlaethol) wedi canfod bod y llwybr newydd hwn yn arwain pobl ar draws ac i ffwrdd o'r llwybr cywir. Roedd y Parc Cenedlaethol wedi awgrymu gosod cerrig mawr ar y llwybr i rwystro hyn ac annog pobl i ddefnyddio'r llwybr cywir i'r dde (o'r dwyrain i'r gorllewin). Roedd y gwaith hwn yn parhau ond byddai'n rhaid eu hedfan i mewn.

iv) Mapiau Harvey

Soniodd PR fod aelod o'r Fforwm Mynediad Lleol wedi sôn am Fapiau Harvey ¹ yn y cyfarfod diwethaf. I esbonio, dosbarthodd gopi o un o fapiau Harvey ardal Eryri. Roeddent yn edrych yn wahanol i fapiau OS ond roeddent yn boblogaidd. Fel arfer, roeddent ar raddfa 1.40.000 tra bod OS yn cynnig mapiau cyfres Explorer 1.25000 neu fapiau cyfres Landranger 1.50000.

Roeddent wedi cyflwyno drafftiau o'u rhediad print newydd i'r ENP yn ddiweddar ac roedd Swyddogion wedi canfod rhai anomaledau yn enwedig gyda rhai enwau lleoedd Cymreig ac roeddent wedi gofyn i Harvey Maps ystyried ein harsylwadau.

Gall mapiau Harvey hefyd greu mapiau pwrpasol ac maen nhw'n cyflenwi llawer o fapiau ar gyfer digwyddiadau fel cyfeiriannu neu redeg mynydd. Mae ganddyn nhw hefyd set o fapiau ar gyfer Llwybr Cambria yng Nghymru ac maen nhw'n cynhyrchu llawer o fapiau ar gyfer yr Alban.

4. Gohebiaeth

Dim

5 Heddlu Gogledd Cymru – Rôl Swyddog Cyswllt y Parc Cenedlaethol – Jason Diamond

Cyflwynodd JD ei hun fel Swyddog Cyswllt Parc Cenedlaethol Heddlu Gogledd Cymru. Roedd wedi bod yn Swyddog Heddlu ers bron i 30 mlynedd ac wedi byw a gweithio yn yr ardal ac roedd yn Swyddog Traffig yn gweithio o ganolfan Llandegai.

Esboniodd, yn dilyn cyfarfod â'r PC a'r Prif Gwnstabl y llynedd, eu bod wedi gofyn a allem gydweithio'n agosach a cheisio deall anghenion y PC a pha fewnbnw a chynghor y gallai'r HGC eu cynnig. Yn ei dro, roedd hyn hefyd yn caniatáu i'r HGC ddechrau deall gweithrediadau a materion sydd a wnelo PCE ac roedd hwn yn drefniant o fudd i bawb o dan sylw. Mae wedi bod yn y swydd hon ers Mehefin 24 diwethaf.

Roedd llawer o faterion o ddiddordeb cyffredin fel parcio (Ogwen), Nant Gwynant ac roedd yn helpu i ddenu partneriaid eraill fel Asiantaeth Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru (NMWTRA) pan oedd angen ceisio lleihau'r problemau a achosir gan draffig - yn bennaf parcio amhriodol ar ochr y ffordd ac ar ymyl y ffordd. Maent hefyd wedi helpu i leddfu rhai o'r problemau yn Llyn Tegid trwy gynnwys a chreu gwell dealltwriaeth rhwng Swyddogion Lleol yr Heddlu Lleol yn y Bala a'r wareniaid ardal yn y Parc Cenedlaethol.

Roedden nhw hefyd yn edrych ar 'byrth' (rhywbeth a ystyriwyd yn flaenorol tua 6 mlynedd yn ôl).

Roedd hefyd yn ddefnyddiol fel fector i ddod â rhannau eraill o'r Cynllun Gwaith Cenedlaethol i mewn, fel Troseddau Gwledig, sydd fel arfer yn delio â materion fel

¹ [Mapiau HARVEY - ar gyfer cerdded, heicio, beicio a rhedeg ar y mynyddoedd](#)

gyrru oddi ar y ffordd yn anghyfreithlon – er bod hon yn broblem ledled y wlad. Mae ganddyn nhw ymgyrch Taurus i fynd i'r afael â'r mater hwn yn benodol ond gall fod yn anodd o ystyried y lleoliad a'r tir lle mae'r gweithgareddau hyn yn tueddu i ddigwydd.

Roeddent wedi trefnu ymweliad â'r Parc Cenedlaethol gan y Tîm Troseddau Gwledig ac wedi rhoi cyflwyniad i Swyddogion y Parc Cenedlaethol ym Mhenrhyndeudraeth. Roedd cael cysylltiadau â'r Gwasanaeth Wardeiniaid yn benodol ac aelodau allweddol eraill o staff yn ddefnyddiol iawn gan eu bod ar lawr gwlad yn gyson.

Os oes gan aelodau unrhyw faterion yr oeddent am eu cyflwyno i HGC, yna dylent deimlo'n rhydd i wneud hynny.

Gwnaeth DPJ y sylw, er ein bod yn annog pobl i ddod i'r ardal, fod rhai wedi manteisio ar hyn ar brydiau ac nad oeddent yn ymddwyn fel y dylent.

Dywedodd JD, oes, mae yna drosedd yn digwydd, ond mae hi hefyd yn bwysig riportio pan fo nwyddau yn cael eu dwyn gan gynnwys stoc. Roedd hi'n anffodus nad oedd y ffin ymhell i ffwrdd a oedd yn gwneud olrhain pethau ychydig yn anoddach. Ond roedd adnoddau ANPR ar gael a oedd yn cynorthwyo gydag unrhyw ladrad cerbydau ac offer.

Gofynnodd PW sut roedd HGC yn gweithio gyda throsedd ar neu dros eu ffiniau. H.y. beth oedd eu protocol.

Dywedodd JD, os byddent yn ffonio 999 ac yn dweud bod offer wedi cael ei ddwyn ganddynt, yna byddai'r drosedd/trosedd honno'n cael ei chofnodi fel trosedd yng Ngogledd Cymru. Os byddai pobl yn cael eu stopio yn Nyfed Powys, er enghraifft, yna byddai hyn fel arfer yn cael ei ddelio ag o yn ôl yng Ngogledd Cymru gan fod yr achos wedi tarddu yma. Mae unrhyw alwadau 999 yng Ngogledd Cymru yn cael eu cyfeirio i'r ystafell reoli yn Llanelwy - os yw cudd-wybodaeth yn dangos bod pethau wedi mynd dros y ffin yna byddai hynny'n cael ei drosglwyddo i'w cymheiriaid dros y ffin. Ac mae hyn yn gweithio i'r gwrthwyneb.

Os bydd unrhyw gerbydau a nodwyd yn cael eu taro gan ANPR dros y ffin neu ardal arall yna cânt eu hysbysu er mwyn osgoi chwilio'n barhaus am gerbydau nad ydynt mewn gwirionedd yn dal yn yr ardal ac mae hyn yn osgoi gwastraffu amser ac adnoddau.

Soniodd PR fod y cyflwyniad gan y Tîm Troseddau Gwledig wedi bod yn addysgiadol iawn ac yn agoriad llygad ynghylch yr hyn y gellir ei wneud i ddatrys troseddau.

Dywedodd JD fod ganddyn nhw amrywiol ddulliau ar gael iddyn nhw i helpu i ddatrys troseddau.

Ychwanegodd ei fod hefyd wedi bod yn rhan o Ymgyrch Apex, ymgyrch diogelwch beicio modur genedlaethol. Roedd yn anffodus bod mwy o farwolaethau wedi bod yn Eryri eto eleni.

Byddent yn ymgymryd â mwy o fentrau cysylltiadau cyhoeddus gyda gwahanol grwpiau mewn perthynas â phob defnyddiwr ffyrdd, gan gynnwys clybiau ffermwyr ifanc.

Soniodd DPJ am y 'triongl' a bod nifer sylweddol o feiciau modur yn gyrru'n gyflym yn dal i fod ar draws yr ardal honno gan gynnwys y Migneint.

Dywedodd JD ei fod wedi bod yn y lleoliad hwnnw sawl gwaith dros y blynyddoedd ond os ydyn nhw'n 'plismona' yr ardal yn gyson yna gall hyn achosi dadleoli ac mae'r broblem yn ymddangos mewn lleoliad arall. Roedd hyn yr un peth ar gyfer delio â phroblem parcio benodol mewn un ardal ac yna'n symud i un arall. Ond mae'r cyfan yn dod i lawr i ddiogelwch mewn gwirionedd.

Roedd hefyd wedi gwneud sawl rîl fideo ar gyfer yr NP am ddiogelwch.

Gofynnodd PW, pe bai JD yn ymddeol, beth oedd y siawns o gael rhywun yn lle siaradwr Cymraeg o ran staff yr Heddlu.

Dywedodd JD fod ganddyn nhw lefelau o ddysgu Cymraeg a bod popeth o fewn y gwasanaeth yn ddwyieithog. Roedd ganddyn nhw Hyrwyddwyr Cymraeg ac roedden nhw'n cael eu hannog i siarad â dysgwyr Cymraeg. Roedd yn hyderus bod pobl addas yn dod i'r fei gyda'r sgiliau iaith hynny.

Soniodd AD am y mater o gŵn yn poeni stoc. Gofynnodd beth oedd safbwynt Heddlu Gogledd Cymru ynghylch y mater hwn. Roedd digwyddiad wedi'i adrodd i'r Heddlu yn ardal Penmachno ond pan adroddwyd amdano roedd Heddlu Gogledd Cymru wedi ateb ei fod yn drosedd sifil. Y diwrnod canlynol, galwodd Troseddau Gwledig yn ôl i ddweud ei fod mewn gwirionedd yn drosedd. Roedd yn poeni y byddai hyn ond yn ychwanegu at y dryswch pan allai tîrfeddiannwr fod wedi colli stoc ac eisoes dan straen a bod y troseddwr wedi diflannu.

Dywedodd JD fod hyn yn drosedd ond ei fod yn fater i'r tîm Troseddau Gwledig a dylid adrodd am ddigwyddiadau o'r math hwn cyn gynted â phosibl.

Gofynnodd JG a allai'r Heddlu gael yr holl ddata ffôn symudol nawr os oes angen. Ac a oedd y PC yn defnyddio unrhyw ddata ffynhonnell agored.

Dywedodd JD nad oedd hyn yn wir. Fodd bynnag, roedd gwahanol lefelau o ddifrifoldeb troseddau ac roedd lefel awdurdod wedi dod i lawr i'r Uwcharolygydd ond dim ond lle'r oedd sefyllfa nodweddiadol yn peryglu bywyd yr oedd defnyddio gwybodaeth ffôn symudol yn cael ei ganiatáu. Ond roedd yn dibynnu ar ddifrifoldeb unrhyw sefyllfa benodol.

Ychwanegodd PR nad oedd y PC, hyd y gwyddai, yn defnyddio unrhyw ddata ffynhonnell agored arall. Heblaw am ddata monitro a gasglwyd ganddynt hwy eu hunain, sef ffigurau crai yn unig.

Diolchodd ED i JD am ei amser a'i gyflwyniad diddorol iawn heno.

6. Canllawiau Digwyddiadau Trefnedig – dogfen ddiwygiedig – Peter Rutherford

Soniodd PR fod y ddogfen hon (a gylchredwyd) wedi cael ei hadolygu'n ddiweddar i'w diweddarau. Roeddent wedi gwneud sawl newid cynnil i'r testun ac wedi ychwanegu cyngor a geiriad a roddwyd i'r LLMRT. Roedd hyn wedi'i anelu at y trefnwyr hynny y mae angen iddynt allu delio â rhai materion nad ydynt yn rhai

mawr lle maen nhw angen symud anafusion trwy eu dulliau eu hunain a pheidio â dibynnu ar y Tîm Achosion Brys i gael eu galw allan i ddelio gyda bob anaf. Nid oedd hynny'n gynaliadwy o ystyried lefelau presennol y galwadau allan yr oeddent yn eu mynychu ar Yr Wyddfa. Roeddent hefyd wedi diweddarau eu cyngor ar y digwyddiadau hynny sy'n mynd trwy Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA) neu Warchodfeydd Natur Naturiol (GNG).

Roedden nhw hefyd wedi diweddarau eu lluniau i gynnwys cymaint o fathau o ddigwyddiadau ac i fod mor gynhwysol â phosibl.

Y copi a ddosbarthwyd heno oedd y drafft olaf ac roedd fersiwn Cymraeg ar gael. Penderfynwyd hefyd y bydd y cyfan ar y wefan fel testun yn ogystal â bod ar gael ar ffurf PDF. Roedd nodyn cyngor ar wahân hefyd ar gael yn benodol ar gyfer llwybr Llanberis ar gyfer digwyddiadau a grwpiau llai a phobl sy'n aros dros nos.

Gofynnodd MJ beth oedd yn gymwys o ran niferoedd i gael ei ddosbarthu fel digwyddiad.

Atebodd PR eu bod yn ystyried y byddai unrhyw beth yn y cannoedd yn gymwys fel digwyddiad *ynddo'i hun* ond ei fod bob amser yn annog pob trefnydd digwyddiadau – hyd yn oed os mai dim ond 10-20 sydd yno i ddarllen y wybodaeth a anfonwyd at bawb sy'n ymholi. Ychwanegodd PR ei fod yn aml yn fwy pryderus am grwpiau bach iawn heb gymorth nad oes ganddynt efallai'r arbenigedd na'r wybodaeth fel y digwyddiadau mwy hynny a drefnir.

Gwnaeth MJ sylw oni fyddai'n syniad i'r digwyddiadau hynny dalu i'r tîm fod ar gael ar gyfer digwyddiad o'r fath.

Ychwanegodd CM ei fod yn credu bod y canllawiau yn syniad da ac yn cytuno bod angen i ddigwyddiadau fod â mwy o allu a bod yn fwy hunangynhaliol o ystyried sefyllfa'r Tim Achub Mynydd. Roedd yn gwerthfawrogi y gallai fod llinell denau yn y broses o wneud penderfyniadau rhwng rhai digwyddiadau a bod y geiriad yn y canllawiau yn bwysig.

Gofynnodd JG pa wybodaeth oedd gan y parc ymlaen llaw er mwyn galluogi cysylltu â'r trefnwyr.

Dywedodd PR fod digwyddiadau'n cael eu hannog i gofrestru gyda'r gronfa ddata a rennir (rhwng Cyngor Gwynedd a'r PC). Nid dogfen gyhoeddus oedd hon ac fe'i rhennir rhwng ychydig iawn o bobl ac roedd rheolau ynghylch GDPR². Mae hyn yn ein galluogi i wybod pryd, ble, pwy a faint. Roeddent yn bwriadu adolygu hyn ynghyd â CG yn y flwyddyn newydd. Efallai y byddant yn ystyried rhannu gyda'r TAM ond mae'n cynnwys llawer iawn o wybodaeth felly gallai rheolau Gdpr fod yn broblem felly efallai y bydd yn rhaid rhoi'r dewis i ddigwyddiadau ddewis i ni rannu'r wybodaeth ai peidio. Mae pob digwyddiad mawr yn defnyddio'r system hon.

Fodd bynnag, y grwpiau bach iawn nad oeddent yn sylweddoli beth yw'r deinameg. H.y. llwybrau, diogelwch mynydd, rheoli sbwriel, cludo deunyddiau, trafniadaeth gynaliadwy ac ati.

²GDPr - Rheoliadau Diogelu Data Cyffredinol

Soniodd RP, ar ôl bod yn rhan o Ras Yr Wyddfa ei hun, ei bod hi'n anodd i drefnwyr digwyddiadau sicrhau cydbwysedd rhwng yr hyn y gallent ei ddarparu o ran diogelwch/cyflenwad meddygol a lle roedd hyn yn effeithio'n sylweddol ar eu costau ac yn bwysig ble roedd y lefel honno o ofal cyn trosglwyddo i system y GIG.

Ychwanegodd JG ei bod hi'n bwysig tynnu rhywfaint o'r baich oddi ar y TAM ar gyfer mân anafiadau hynny.

Ychwanegodd PR eu bod wedi edrych ar y geiriad a awgrymwyd gan y Tîm Awyr a Morol ac er ei fod wedi'i eirio'n gryf, roeddent yn meddwl ei bod yn well ei adael fel yr oedd. Gellid ei adolygu unrhyw bryd yn y dyfodol.

7. Llwybrau Troed Llanberis 1 a 2 – addasiadau arfaethedig - Peter Rutherford

Dywedodd PR, yn ystod ymweliad safle diweddar (ger Gorsaf Rheilffordd Mynydd yr Wyddfa Hebron) rhwng yr ardal a elwir yn Brithdir (wrth anelu tuag at Faescwm) a thrac Llanberis, eu bod wedi sylwi ar anomaledd yn y rhwydwaith rhwng y ddau bwynt. Roedd yn amlwg bod darn byr o Hawliau Tramwy Cyhoeddus yn cysylltu'r ddau lwybr ar goll. Cadarnhaodd CG ei fod yn anomaledd ac y byddent yn ein cynorthwyo i gywiro hyn. Ychwanegodd PR ei bod yn ddryslyd nad oedd hyn erioed wedi'i sylwi o'r blaen. Roedd y llwybr croes hwn yn bwysig i'r rhai oedd angen mynd o lwybr Llanberis drosodd i lwybr Maescwm yn ôl i Gwelliant yr Wyddfa a'r rhai oedd yn cerdded yn ôl i'r YHA yn Llanberis. Yn enwedig gan ddefnyddio GPS mewn amodau gwael. Byddent hefyd yn ail-arwyddo hyn cyn gynted â phosibl.

Gofynnodd PW a fyddai hyn yn gyswllt caniataol.

Dywedodd PR y byddai'n rhaid iddyn nhw ffurfioli'r cysylltiad hwn fel Hawl Tramwy Cyhoeddus cyfreithiol.

8. Llwybr Troed 5b Moel Hebog – Peter Rutherford

Roedd y llwybr hwn wedi cael ei grybwyll o'r blaen i'r Fforwm Mynediad Lleol ond roedd llwybr presennol yr Hawl Tramwy Gyhoeddus yn gorffen ar waelod clogwyn tra bod y llinell gerdded i'r copa yn cymryd llinell arall. Byddai'n trafod hyn gyda pherchennog y tir. Naill ai byddwn yn gwneud y ffordd gyda'r llinell yn gyfan gwbl neu'n ailgyfeirio hon i'r copa.

9. Eitemau a argymhellir ar gyfer agenda'r cyfarfod nesaf

- i) Gwersylla gwyllt
- ii) Diweddariad Plas Tan Y Bwch

10. Unrhyw Fater Arall – Dylid cadw hwn mor fyr â phosibl ac yn ôl disgrisiwn y Cadeirydd.

i) Gofynnodd RP a oedd y Fforwm Mynediad Lleol yn mynd i glywed am safbwynt Clwb Mynydd Prydain ar `wersylla gwyllt`.

Dywedodd PR, er bod Parc Cenedlaethol Dartmoor (PCD) wedi ennill yr achos yn ddiweddar yn erbyn trefeddiannwr i gynnal gwersylla ar rannau o Dartmoor, bod hon yn sefyllfa unigryw ac yn rhan o Ddeddf Tir Comin Dartmoor (1985). Nid oes gan unrhyw Barc Cenedlaethol arall eithriadau o'r fath ar wahân i Barc Cenedlaethol Loch Lomond (PCLL) sydd bellach yn rheoli gwersylla ar lan llyn trwy drwydded.

Roedd hyn yn dilyn Cod Awyr Agored yr Alban, a oedd yn caniatáu mynediad di-rwystr gan gynnwys gwersylla gwyllt. Fodd bynnag, canfu'r PCLL ei fod yn anrheoli oherwydd y swm sylweddol o ymddygiad gwrthgymdeithasol a ddilynodd o amgylch Loch Lomond. Mae ganddyn nhw gynllun trwyddedau nawr. Fodd bynnag, mae hyn yn profi'n ddrud ac yn feichus i'w reoli.

Mae ganddo gopi *manwl* o hanes yr achos yn arwain at hyn, a byddai'n ei wneud ar gael yn y cyfarfod nesaf. A byddai'n gofyn i'r BMC fod yn bresennol i roi eu barn ar y pwnc hwn.

Roedd safbwyntiau'r PC eraill yn debyg i safbwyntiau Eryri, fodd bynnag ni fyddai'n sôn am y safbwyntiau hynny nes bod yr aelodau wedi cael cyfle i drafod y mater hwn yn llawn. *Y ddau LAF.*

Gofynnodd MJ a allai Deddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy benderfynu ar y mater hwn. H.y. a oedd ganddi'r pŵer i ganiatáu'r gweithgaredd hwn.

Dywedodd PR nad oedd gwersylla gwyllt *ynddo'i hun* wedi'i gynnwys o fewn Deddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramor fel gweithgaredd a ganiateir. Roedd gwersylla gwyllt yn dibynnu'n llwyr ar ewyllys da a chydysyniad perchnogion tir oni bai bod is-ddeddfau ar waith fel Dartmoor ac eithrio'r Alban lle'r oedd hyn yn ganiataol o dan God Awyr Agored yr Alban ³.

Gofynnodd MJ ai Llywodraeth Cymru fyddai'n gwneud penderfyniad ar hyn.

Dywedodd PR fod gan Lywodraeth Cymru y pwerau i newid y ddeddfwriaeth honno ac nad oedd gwersylla gwyllt wedi'i gynnwys yn y Grwpiau Diwygio Mynediad yn 2019. Efallai y bydd y (Llywodraeth Cymru) yn penderfynu edrych arno, fodd bynnag, byddai hyn yn golygu gwneud newidiadau i ddeddfwriaeth CRoW a fyddai'n gofyn am ymgynghori.

Dywedodd JG, pe bai gwaharddiad ffurfiol o ryw fath, y byddai hynny'n effeithio ar lawer o ganolfannau awyr agored gyda grwpiau, yn enwedig pobl ifanc sydd eisoes yn gwneud gwersyll gwyllt. A byddai hynny'n anfantais enfawr i'r sector a'r genhedlaeth honno.

Gwnaeth PR y sylw mai'r ffaith oedd nad oedd gwersylla gwyllt (yn yr ystyr fwyaf gwir) yn weithgaredd cyfreithlon yng Nghymru na Lloegr heb ganiatâd

³ [Cod Mynediad Awyr Agored yr Alban | Cod Mynediad Awyr Agored yr Alban](#)

perchnogion tir. Roedd yn anffodus bod problemau eraill fel gwersylla anghyfreithlon wedi codi ar ôl Covid sydd wedi adlewyrchu'n wael ar y rhai a ddeallodd ethos gwirioneddol y gwyllt h.y. 'peidiwch â gadael ôl.' Mae gwersylla anghyfreithlon wedi arwain at barcio ar ochr y ffordd a lleoedd parcio mewn cilfachau, parcio ar ymyl y ffordd, gwersylla ar lan llyn, tanau agored, ymddygiad gwrthgymdeithasol, problemau defnyddio'r toiled, sbwriel a sbwriel organig.

Ychwanegodd CM fod gwersylla gwyllt yn arfer derbyniol.

Nid oedd EN yn cytuno â'r safbwynt. Dim ond oherwydd iddo gael ei wneud ar sail de facto nid oedd yn ei wneud yn hawl er bod hyn wedi digwydd dros nifer o flynyddoedd.

Ychwanegodd PR y dylid gadael hyn tan y cyfarfod nesaf ym mis Chwefror os gallai'r BMC fynychu.

ii) Gofynnodd AD beth oedd y sefyllfa ynghylch olynydd i Alan Prichard fel Warden y Carneddau ac Ogwen.

Nododd PR fod olynydd bellach yn ei le am flwyddyn – Dafydd Eryl a fyddai wedi'i leoli yn Swyddfa Ogwen ac nid Betws Y Coed.

Gwnaeth EN sylw nad oedd swydd newydd am flwyddyn yn unig yn foddhaol. Roedd hon yn faes pwysig ac roedd o'r farn y dylai hon fod yn swydd barhaol ac roedd llawer o anesmwythyd yn yr ardal ynghylch y sefyllfa hon mewn gwahanol fannau.

Gofynnodd JG a oedd Wardeiniaid y PC wedi derbyn hyfforddiant gan yr Heddlu i ddelio ag aelodau anodd o'r cyhoedd.

Dywedodd JD, hyd y gwyddai ef, nad oeddent. Fodd bynnag, mae rhywfaint o hyfforddiant yn cael ei drafod rhwng HGC a Choleg Menai/Llandrillo ynghylch rheoli/datrys gwrthdaro. O ran y Rhaglen Genedlaethol Eryri, roedd llawer o'r materion hyn yn deillio o'r problemau a brofwyd yn Llyn Tegid - Bala. Ychwanegodd, pe bai pobl ymosodol yn gysylltiedig, y byddai'n disgwyl i'r Heddlu fod yn rhan o'r broses yn gynnar ac na ddylid disgwyl i Wardeiniaid herio pobl a allai fod yn fygythiad anhysbys, a fyddai'n fater i'r Heddlu.

Ychwanegodd fod Wardeiniaid y Bala yn benodol wedi profi eu bod yn dda iawn wrth reoli gwrthdaro o ystyried eu sefyllfa unigryw ond na ddylent byth roi eu hunain mewn sefyllfaoedd anodd neu wrthdaro – mae'n rhaid i'w diogelwch personol ddod yn gyntaf. Wrth fod allan ar yr Wyddfa, roedd yn amlwg bod y cyhoedd yn fwy tebygol o sylwi ar wisg Heddlu na Warden mewn rhai achosion.

11. Dyddiadau'r cyfarfodydd nesaf ar gyfer 2025 – 2 Chwefror 2026, 8 Mehefin a 5 Hydref

Diolchodd EN i bawb am eu presenoldeb a'u cyfraniad heno a dymunodd Nadolig Llawn a Blwyddyn Newydd Dda iddynt i gyd.